

Utredning av en elevs behov av särskilt stöd – Lathund - Exempel från Stödinsatser i utbildningen (Skolverket)

Andra gjorda utredningar

Utredning av Inga-Lill Svensson (logoped), 15 december 2011 (årskurs 3).

Utredning av Per Modig (läkare), Monika Lövberg (psykolog), Jill Tranberg (arbetsterapeut) och Lars Bylund (sjukgymnast), 7 februari 2013 (årskurs 5).

Kartläggning

1. Eleven berättar:

...att han tycker att det är lättast att lära någonting som han är intresserad av. Johan säger att det är ganska lätt att rita och ha teknik, men att läsa och skriva är tråkigt och jobbigt. Johan uttrycker att det går bättre med hjälp av lärplatta och talsyntes. "Lasse (mentorn) är schysst och förklarar NO:n så jag fattar. Han pratar inte så snabbt och så visar han bilder till. Kaj (speciallärare) är också bra. Han gör på samma sätt som Lasse när han förklarar. Det funkar bra när jag är i Kajs rum. Då får jag mycket gjort. Rasterna är jobbiga och jag vill inte gå på idrotten. Det blir bara rörigt, en massa ljud och bråk."

Vårdnadshavare berättar:

...att Johan oftare blir ledsen och arg hemma sen en tid tillbaka, men vet inte vad det beror på. Kanske förpubertet och ökade krav i skolan? Vårdnadshavarna tycker att de får bra information av mentorn om t.ex. läxor men att det blir konflikter hemma om dessa. Hemma vill Johan spela datorspel och brukar sällan vilja träffa kompisar numera. Vårdnadshavarna berättar att Johan inte äter frukost hemma, och att han hittills inte har velat ta med sig frukost till skolan. De är bekymrade för hur han ska orka med skolan.

2. På skol och gruppnivå:

Johan går i en klass med 26 andra elever där de flesta eleverna känner varandra väl. Parallellklassen har lika många elever. Klasserna har många olika lärare. Det blir trångt i klassrummen (det finns bara ett litet gemensamt grupprum). Akustiken är inte bra. Det blir störande ljud av till exempel stolar som flyttas och elever som pratar med varandra för att lösa uppgifter, speciellt på SO-lektionerna. Lärarna i SO, engelska och svenska uttrycker att det är svårt för dem att hinna med att ge individuellt stöd vid genomgångar, att komma igång med arbetet, samt att skapa studiero.

Under senaste tiden har konflikter mellan Johan och de andra eleverna i klassen ökat. Flera elever har blivit irriterade på Johan eller har undvikit honom. Lärarna har pratat mycket med eleverna för att skapa förståelse för olikheter och för att förbättra relationerna. Lärarna uttrycker att det är svårt att ha en helhetsbild över Johans skoldag. De vet inte alltid vad som har hänt tidigare på dagen under lektions- eller rasttid, till exempel om missförstånd eller konflikter har inträffat. Johans mentor (NO-lärare) och några av de andra lärarna (bild, teknik och hem- och konsumentkunskap) tycker att de vet hur de bör bemöta Johan och att de bör förklara saker och begrepp konkret, i lugnt tempo och med visuellt stöd. Dessa lärare har fått handledning av specialpedagog.

Extra anpassningar som har gjorts:

Johan har arbetat tillsammans med specialläraren Kaj två timmar per dag under en och en halv månad. Där har Johan bland annat fått individuella genomgångar med visuellt stöd, och skoluppgifterna har prioriterats vilket har fungerat bra. Johan har gjort sina prov där. Johan har en egen lärplatta som han använder mycket, bland annat för att fotografera genomgångar och lägga in dagsschema, skriva texter och göra matematikuppgifter på. Johan använder program för tal-till-text och talsyntes. Johan har inlästa läromedel. Johan är betydligt mer positiv till att läsa och skriva när han nu använder dessa digitala verktyg.

3. På individnivå:

Exempel - Elevens kunskaper i relation till kunskapskraven

Johan fick godkända betyg i alla ämnen utom i SO-ämnena samt idrott och hälsa. I NO-ämnena och i teknik nådde Johan upp till ett högre betyg än E. Johan bedöms kunna nå kunskapskraven också i de ämnen som han ännu inte fått godkända betyg i om han ges rätt stöd. Mer information finns i bilaga 1–2, omdömen i idrott och hälsa samt i SO-ämnena.

Detta fungerar väl:

Johan är intresserad av fakta i NO-ämnena och i ämnet teknik. De uppgifter som fungerar bäst är de som prövar Johans förmåga att tolka och framställa bilder. Inom bildämnet kan Johan använda olika uttrycksmedel på ett varierat sätt.

Med hjälp av bildstöd går det lättare för Johan att förstå instruktioner, återberätta, göra muntligframställning och att redovisa. En arbetsgång med tydligt numrerade uppgifter eller arbetscheman fungerar för då kan Johan arbeta längre stunder.

Detta är utvecklingsområden:

Johans ordförråd, förmåga att uttrycka sig och att använda ämnesbegrepp är begränsad. Läsförmåga; avkodning och läsförståelse samt skrivförmåga; stavning och meningsbyggnad är svårt. Logopedutredningen påvisade generell språkstörning samt läs- och skrivsvårigheter.

Johan har svårt att påbörja och genomföra uppgifter på lektioner. Han blir sittande överksam en kort stund och går sedan runt i rummet och pratar med kamraterna. Några lärare uttrycker att de sällan förstår vad orsaken är och inte vet hur de ska kunna hjälpa till. De brukar fråga Johan, men han har tidigare haft svårt att uttrycka vad det är medan situationen pågår. Lärarna försöker att coacha och hitta olika lösningar, men ser inte alltid ett mönster i när det lyckas. De tror att det kan handla om att Johan upplever att situationen blir för kravfylld; för många, för svåra och abstrakta uppgifter på för kort tid. Ibland verkar han ha extra svårt att koncentrera sig och att veta vad han ska göra när en uppgift är klar. Några lärare undrar över Johans motivation. Johan har uttryckt att det kan bli rörigt och för mycket ljud. Han tycker att det är viktigt att lärare förklarar i lugnt tempo och med hjälp av bilder.

lakttagelser gjorda av lärare och övrig personal:

Johan upplevs nu oftare bli arg och frustrerad. Det händer flera gånger per dag, ofta på lektioner i SO-ämnena men även i andra ämnen och med olika lärare. Johan reagerar på förändringar och på ljud. När det är höga ljud på raster och på idrottslektionerna håller Johan för öronen, sen skriker han "håll tyst". Om eleven inte tystnar så knuffar Johan till honom eller henne. Johanstörs också av ljud som uppstår på andra lektioner. Hans uppmärksamhet riktas mot ljuden. Därefter tar det tid för Johan att kunna arbeta igen. I sådana situationer reagerar han med att skrika och ibland med att kasta saker. Personalen har prövat olika sätt att stoppa och hantera utbrotten i klassrummen med olika resultat. Vissa sätt har till och med förstärkt Johans reaktion och då har det tagit längre tid innan Johan har lugnat ner sig.

Pedagogisk bedömning

Extra anpassningar:

Stöd i form av extra anpassningar ska Johan få genom att samtliga lärare förbereder honom ordentligt inför vad som ska ske, har en tydlig struktur på lektioner och genomgångar, minskar antalet skoluppgifter, tydliggör när, var, hur och konkretiserar uppgifterna med visuellt stöd. Samtliga lärare hjälper Johan att sätta igång arbetet, att genomföra arbetet samt ger Johan extra tid för att genomföra uppgifter och prov. Lärare och övrig skolpersonal behöver förutse och minimera situationer då konflikter kan uppstå på lektioner. De störande ljuden i klassrummen behöver minska. Det behöver också finnas en lugnare plats för Johan när intrycken blir för många. Inlästa läromedel behövs och möjlighet att få använda lärplatta; talsyntes, tal-till-text-funktion, bildstöd vid genomgångar, synonymer till ämnesbegrepp et cetera. Arbetslaget och övrig involverad personal behöver kunskap och förståelse för att

kunna möta Johans behov och förutsättningar i den ordinarie undervisningen. Johan behöver frukost för att orka med skolan.

Särskilt stöd:

En del stödbehov är omfattande och behövs under längre tid, vilket medför att det räknas som särskilt stöd. Det handlar om mycket lärarstöd på lektioner i SO-ämnena för att kunna skapa en lugnare och extra strukturerad undervisningssituation för Johan. Särskilt stöd behövs för att hjälpa Johan att genomföra skoluppgifterna. Särskilt stöd behövs i form av att någon eller några i personalen har en överblick över Johans raster och hela skoldag för att ge stöd i kommunikationen mellan Johan och andra elever. Det behövs för att minimera konflikter genom att stödja honom att kunna hantera oväntade situationer. Särskilt stöd behövs i form av idrott i ett mindre sammanhang för att kunna skapa lugnare idrottslektioner vilket Johan själv uttryckt behov av, men också för att underlätta kommunikation och samspel på idrottslektionerna. Fortsatta regelbundna specialpedagogiska insatser behövs. Johan behöver extra färdighetsträning (språk-, läs- och skrivutveckling) och förförståelse i ämnena så att Johan är förberedd inför de fortsatta lektionerna.

Speciallärare Kaj Eldh inom elevhälsan har även samrått med elevhälsans skolsköterska, psykolog och kurator efter det att den pedagogiska kartläggningen har genomförts. Detta för att även väga in vad som främjar Johans lärande, utveckling och hälsa utifrån resultaten från den medicinska och psykologiska bedömningen.